

Et forsvar for fremtiden

- på vej mod år 2000

Indhold

- 3 På vej mod år 2000
- 4 De store omvæltninger
- 5 Forventninger til FN
- 6 NATO i den nye verden
- 8 Den Danske Internationale Brigade
- 9 NATO tilpasset nye opgaver
- 12 Forsvaret tilpasses en ny tid
- 14 Forsvarsaftalen 1995 - 1999
- 15 Forsvarets forandring
- 18 Hærens tilpasning
- 22 Søværnets tilpasning
- 25 Flyvevåbnets tilpasning
- 27 Traditionelle og nye opgaver
- 28 Forsvarsbudgettes udvikling
- 29 Et godt forsvar gavner freden

Foto: Jørgen Kollé

Foto: André Brutmann

På vej mod år 2000

Det er hensigten med dette hefte at beskrive de omstillinger og tilpasninger, som dansk forsvar allerede har gennemgået og fortsat vil gennemgå i 1990'erne.

Heftet indledes med en omtale af de omfattende omvæltninger, der ændrede den kendte verdensorden ved indgangen til 1990'erne. I det følgende gennemgås ændringerne i såvel dansk sikkerhedspolitik som i NATO samt dansk forsvar.

Strukturændringer og reduktioner har på den givne økonomiske baggrund været nødvendige for at kunne leve op til forsvarets formål, således som det fremgår af forsvarsloven: at forebygge konflikter og krig, at hævde Danmarks suverænitet og sikre landets fortsatte eksistens og integritet samt at fremme en fredelig udvikling i verden med respekt for menneskerettighederne.

Aftalen om forsvarets ordning 1995 - 1999, som blev indgået mellem Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne og Det Konservative Folkeparti den 29. november 1995, har skabt ro om forsvaret og udgør rammen for dansk forsvar på vej mod år 2000.

Når ændringerne er fuldt gennemført, vil der være gået mere end ti år med omstillinger og tilpasninger til den ændrede sikkerhedspolitiske situation. Forsvaret har dermed nået den grundstruktur, som er påkrævet for at opretholde evnen til en troværdig opgaveløsning.

Forsvarskommandoen 1996

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130005545642

De store omvæltninger

Ved indgangen til 1990'erne blev verden vidne til starten på en proces, som fundamentalt skulle komme til at ændre den kendte verdensorden.

Berlinmurens fald i november 1989, de centraleuropæiske landes overgang til demokrati og den tyske genforening i oktober 1990 var de ydre tegn på, at den europæiske sikkerhedsstruktur var under forandring.

Sovjetunionens opløsning i december 1991 markerede, at en æra i verdenshistorien var slut. Den militære magtstruktur med to store grupperinger, NATO-alliancen og Warszawa-pagten, som havde domineret verdensbilledet efter 2. verdenskrigs ophør, eksisterede ikke længere, idet Warszawa-pagten var opløst.

Golfkrigen i 1990 - 91 illustrerede de sikkerhedspolitiske realiteter uden for NATO's ansvarsområde. Den amerikansk ledede

tilbageerobring af Kuwait gav forhåbninger om en fredeligere verden, hvor aggressorer ville blive mødt af en samlet verdensopinion og et håndfast internationalt samarbejde.

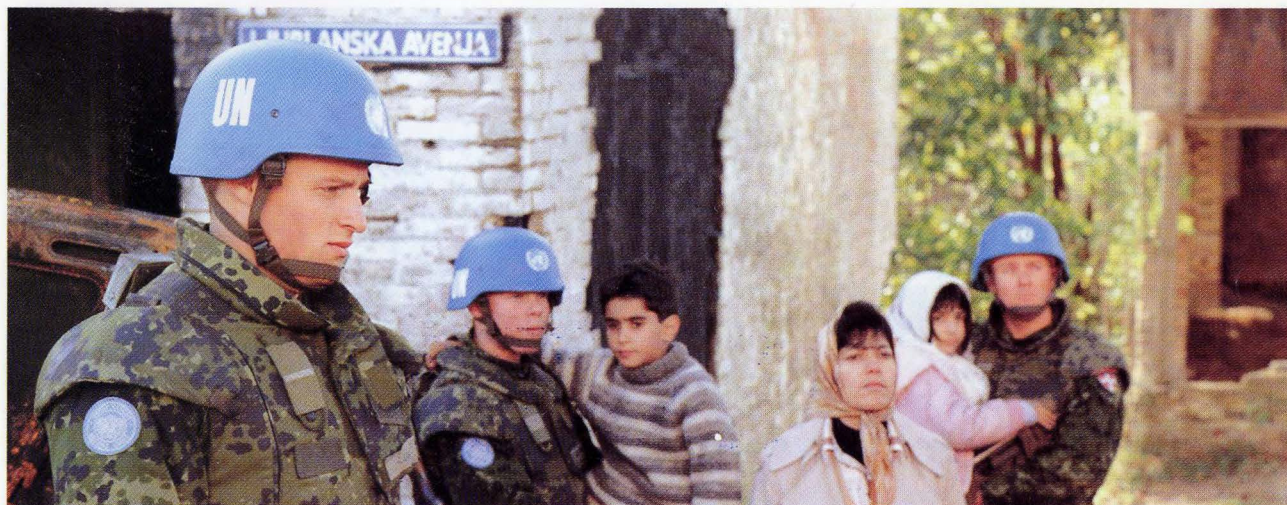
Korvetten OLFERT FISCHERS

deltagelse i blokaden af Irak i Den Persiske Golf og det danske felt-hospitals deployering til Saudi Arabien markerede samtidig et aktivt dansk engagement i det fremtidige internationale samarbejde på det globale plan. ■

Den 9. november 1989 fejrede begejstrede berlinere murens fald.
Foto: INTER NATIONES/dpa.

Forventninger til FN

I perioden 1992-95 har ca. 8.000 danske soldater gjort tjeneste i ex-Jugoslavien.
Foto: Forsvarets Værnepligt og Rekruttering.

Efter Golfkrigen var der håb om, at FN ville kunne komme til at spille en større rolle i fremtidige konfliktløsninger. Den ændrede magtstruktur i øst-vest sammenhæng forøgede imidlertid samtidig mulighederne for

udbrud af mindre konflikter i de områder af verden, hvor Sovjetunionens sammenbrud havde skabt et tomrum, eller hvor stormagtsinteresser ikke var direkte involverede. FN stod derfor nu over for et kraftigt forøget antal

opgaver samtidig med, at forventningerne til organisationens handlekraft skulle indfries. Dette indebar en alvorlig problematik henset til kompleksiteten i den situation, som FN stod over for i ex-Jugoslavien. ■

NATO i den nye verden

Konflikten i ex-Jugoslavien og den manglende evne hos både FN og det europæiske samfund til at løse konflikter understregede, at NATO var den eneste internationale organisation, som besad såvel politisk beslutningskompetence som militære midler, der var egnet til effektivt at gribe ind.

Ved indgangen til 1990'erne havde NATO været garant for freden i Europa i 40 år. Alliancen fremstod som en styrket og fast sammentømret organisation med en effektiv militær struktur. NATO havde opbygget et unikt beslutningssystem, som garanterede, at overordnede politiske beslutninger blev taget på baggrund af grundig militær rådgivning.

Topmødet i London i juli 1990 markerede indledningen til forandringen af Alliancen. Deklarationen fra topmødet skitserede et udvidet samarbejde med de cen-

Billedhuggeren Robert Jacobsens skulptur foran NATO-hovedkvarteret i Bruxelles. Foto: NATO Office of Information & Press.

tral- og østeuropæiske lande. Dette samarbejde skulle omfatte både politiske og militære aktiviteter. Topmødet resulterede samtidig i, at der blev etableret diplomatisk forbindelse mellem disse lande og NATO's politiske del.

Topmødet i Rom i november

1991 resulterede i Rom-deklarationen for fred og samarbejde, som opfordrer til en udvidelse af samarbejdet med de central- og østeuropæiske lande. Herudover vedtog stats- og regeringscheferne NATO's nye strategiske koncept. Denne tager sit udgangs-

punkt i, at truslen om en massiv militær konfrontation ikke længere er tilstede. Derimod erkendes der en forøget sikkerhedsrisiko fra lokale spændinger og konflikter inden for et mere begrænset geografisk område. Koncepten baserer sig derfor på begreberne dialog, samarbejde og bevarelse af den kollektive forsvarsevne.

Mobilitet og afpasset beredskab

Udviklingen i den sikkerhedspolitiske situation medførte også et ændret grundlag for Alliancens hidtidige styrkestruktur, dens beredskab og antallet af styrker. Alliancen havde som følge heraf mulighed for at gennemføre en omlægning og en reduktion af de militære styrker.

NATO's nye styrkestruktur er derfor opbygget i tre forskellige kategorier, som benævnes hovedforsvarsstyrker, reaktionsstyrker, og tillægsstyrker. Medlemslandene deltager i de tre kategorier efter evne og geografisk placering.

Hovedforsvarsstyrkerne udgør størstedelen af Alliancens militære styrker og består af enheder, der gennemgående er på lavere beredskab.

Reaktionsstyrkerne, der består af styrker på et højt beredskab fra alle tre værn, er inddelt i de umiddelbare reaktionsstyrker, eller

Immediate Reaction Forces (IRF) og de hurtige reaktionsstyrker, eller Rapid Reaction Forces (RRF).

Tillægsstyrker er øvrige styrker i NATO.

Dansk forsvar bidrager til NATO's hovedforsvarsstyrker og reaktionsstyrker, idet de i skema-

et viste militære enheder stilles til rådighed efter politisk beslutning herom. Alle disse styrker vil selvfølgelig om nødvendigt kunne deltage i løsning af forsvarets hovedopgave - forsvaret af Danmark.

Danske styrker der stilles til rådighed for NATO's reaktionsstyrker udenfor Enhedskommandoens område

HÆREN

Den Danske Internationale Brigade
En let opklaringsenhed
Opklaringpatruljer fra Jægerkorpsen
Et elektronisk opklaringskompagni

SOVÆRNET

En korvet
En ubåd
To minerydningsfartøjer
To inspektionsskibe (Grønland/Færøerne)
To inspektionskuttere (Grønland)
(Et kommando- og støtteskib efter særligt behov)

FLYVEVÅBNET

En F-16 Eskadrille
En HAWK-Eskadrille
En Gulfstream (Grønland/Færøerne)

Resten af forsvaret indgår i NATO's nye styrkestruktur som hovedforsvarsstyrker.

Den Danske Internationale Brigade

Den Danske Internationale Brigade blev oprettet den 1. juli 1994. Brigaden indgår i NATO's styrkestruktur som en del af de hurtige reaktionsstyrker eller i det nationale forsvar af Danmark. Brigaden kan også indgå i internationale styrker under FN eller OSCE.

3.700 soldater på rådighedskontrakt

Når Den Danske Internationale Brigade optræder i sin NATO rolle, er den knyttet til 1. Britiske Division, der indgår som en af divisionerne i NATO's hurtige reaktionsstyrker.

Den Danske Internationale Brigade er principielt organiseret og udrustet som de øvrige danske brigader. Af hensyn til mulighederne for samlet indsættelse i tilknytning til NATO's hurtige reaktionsstyrker indgår der dog tillige et

Regentparret deltog den 1. juli 1994 i markeringen af oprettelsen af Den Danske Internationale Brigade. Foto: Leif Ernst, Forsvarskommandoen.

luftværnsmissilbatteri og en logistikbataljon i brigaden.

Ca. 3.700 af brigadens i alt 4.500 mand er hjemsendte værnepligtige, der har tegnet en tre-

årig rådighedskontrakt om tjeneste ved Den Danske Internationale Brigade.

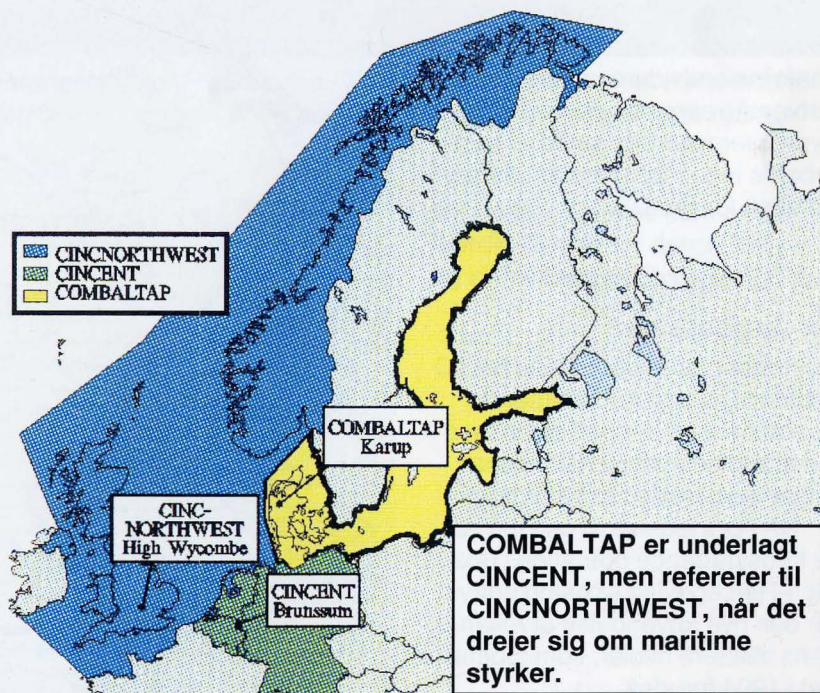
NATO tilpasset nye opgaver

Vedtagelsen af Alliancens nye strategiske koncept medførte et efterfølgende behov for at tilpasse NATO's militære kommandostruktur.

Den nye kommandostruktur, som blev etableret i 1994, er fortsat baseret på tre fælles-finansierede kommandoniveauer, som benævnes Major NATO Commanders (MNC), Major Subordinate Commanders (MSC) og Principal Subordinate Commanders (PSC). I kommandostrukturen er Alliancens ansvarsområde delt i to overordnede områder, som omfatter Atlanterhavet og Europa under hver sin MNC.

Det europæiske område er opdelt i tre regionale områder, som benævnes Nordvestregionen, Centralregionen og Sydregionen under hver sin MSC. Hver af de tre regioner i Europa er underinddelt til det nederste niveau i kommandostrukturen, som er PSC-

Ansvarsområder for CINCNORTHWEST og CINCENT, herunder COMBALTAP

niveauet. Chefen for Enhedskommandoen i Karup, Commander Allied Forces Baltic Approaches eller COMBALTAP, er chef for et PSC-hovedkvarter.

Fredstøttende operationer

I overensstemmelse med resolutionerne fra udenrigsministermøderne i 1992 blev det på topmødet i Bruxelles i 1994 vedtaget, at NATO's styrker fremover også skal kunne indsættes i fredsstøttende operationer på baggrund af et FN- eller OSCE-mandat.

På topmødet i Bruxelles i 1994 formaliserede stats- og regeringscheferne endvidere yderligere det østvendte samarbejde ved at tilbyde interesserede lande et samarbejde inden for rammen af Partnerskab for Fred.

NATO operationer i ex-Jugoslavien

Bestræbelserne på at sætte NATO i stand til at løse fredsstøttende operationer og dermed aktivt medvirke til krisestyring i Alliancens interesseområde har båret frugt.

NATO's ledelse af den militære fredsstøttende operation i Bosnien-Hercegovina er netop udtryk for den nye anvendelse af Alliancens militære midler, som topmødet i 1994 forudså.

Operationen i Bosnien-Hercegovina viser samtidig, at det igangværende samarbejde inden for rammen af partnerskabsprogrammet har været frugtbart, eftersom en række partnerlande har kunnet integreres som deltagere i operationen.

Udvidet samarbejde

Siden 1994 har samarbejdet med de central- og østeuropæiske lan-

de haft en meget høj prioritet såvel nationalt som i NATO. I begyndelsen deltog partnerlandene i øvelsessamarbejdet på et relativt lavt enhedsniveau, men allerede i samarbejdets tredje år gennemføres øvelser på højere niveau, ligesom der er en stadig stigende gensidig deltagelse i konferencer, studieperioder mv.

Dansk forsvar søger aktivt at udnytte rammen for Partnerskab for Fred, bl.a. gennem bilaterale aftaler om samarbejde med Polen

Lande tilsluttet Partnerskab for Fred

og de baltiske stater. Forsvaret indgår også i et betydeligt udvidet trilateralt samarbejde med Polen og Tyskland. Siden 1994 er der hvert år udarbejdet årsprogrammer for samarbejdet med de partnerlande, som har geografisk relation til Enhedskommandoens ansvarsområder. Årsprogrammerne omfatter fælles øvelsesaktivitet for alle tre værn, stabsdrøftelser, udvekslingsbesøg, uddannelse med mere.

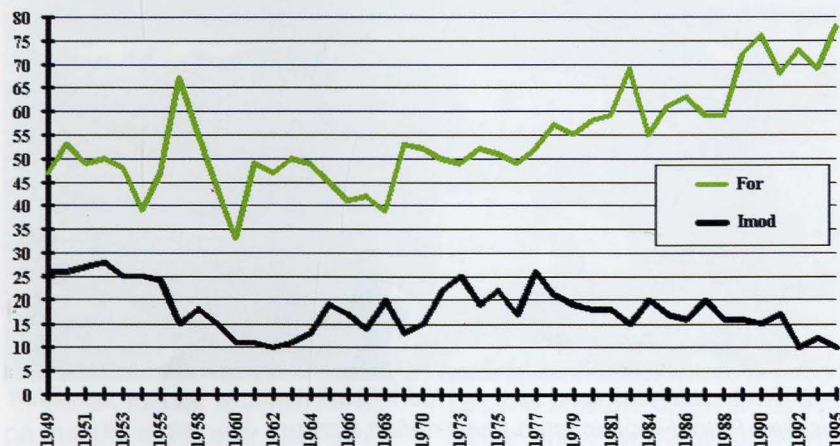
Befolkningens holdning til NATO

Den danske befolkningens holdning til NATO har i tiden efter den kolde krig været stigende positiv. Det kan således konstateres, at Allian-

Partnerskab for Fred-øvelse i Tyskland i december 1995. Forsvarschefen bliver orienteret af en polsk befalingsmand. Foto: Jørgen Kølle.

Holdning til NATO-medlemskab 1949-1995

cen fortsat opfattes som en troværdig ramme for dansk forsvar og sikkerhedspolitik.

Forsvaret tilpasses en ny tid

Ophøret af den kolde krig efterlod i alle NATO-landene spørgsmål om forsvarets størrelse, beredskab og organisation. Starten af 1990'erne blev derfor også i Danmark præget af en række forsvarspolitiske aftaler, som alle havde det formål at tilpasse forsvaret til den nye sikkerhedspolitiske situation.

Med lov om forsvarets formål, opgaver og organisation mv. af 8. december 1993 blev grundlaget for fremtidens danske forsvar inden for rammerne af det fortsatte NATO-medlemskab fastlagt.

Formålet med et dansk forsvar er:

- at forebygge konflikter og krig,
- at hævde Danmarks suverænitet og sikre landets fortsatte eksistens og integritet, samt
- at fremme en fredelig udvikling i verden med respekt for menneskerettighederne.

F-16 flyene udstyres med bl.a. nyt identifikationsudstyr og nye luft-til-luft missiler. Foto: Fototjenesten Flyvestation Karup.

Øvelse i bykamp i "Brikby" i Oksbøl øvelsesterræn. Foto: Jørgen Kølle.

Dansk forsvars opgave er, som led i NATO's forsvar, at sikre og forsvare dansk område, herunder at kunne samarbejde med NATO styrker, der optræder i dansk område. Danske styrker skal indgå i NATO's styrkestruktur og deltage i konfliktforebyggelse, krisestyring og forsvar i overensstemmelse med Alliancens strategi.

Dansk forsvar skal herudover på mandat af FN eller OSCE kun-

ne medvirke i konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver.

Dansk forsvar skal bestå af enheder af alle tre værn.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at forsvaret af dansk territorium altid vil være hovedopgaven for dansk forsvar. Løsning af andre opgaver må ikke kunne hindre forsvaret i effektivt

og rettidigt at sikre nationens eksistens, integritet og suverænitet. Det anføres i lovteksten, at der ikke eksisterer noget alternativ til den beskyttelse af de grundlæggende danske sikkerhedspolitiske mål og værdier, som NATO-alliancen er garant for.

Forsvarsaftalen 1995-1999

Forsvarets rolle i 1990'erne er senest reflekteret i „Aftale om forsvarets ordning 1995 - 1999“ af 8. december 1995. Aftalen har som hovedsigte at afslutte omstruktureringen af dansk

forsvar i lyset af den ændrede sikkerhedspolitiske situation.

Forsvarsaftalen prioriterer det internationale engagement. Denne prioritering kommer til udtryk på såvel det personel- som det

materielmæssige område. Men samtidig bevares evnen til med det fornødne varsel at løse opgaver forbundet med forsvaret af Danmark og dansk nærområde.

LEOPARD-kampvogn i FN-tjeneste i ex-Jugoslavien. Foto: Forsvarets Værnepligt og Rekruttering.

Forsvarets forandring

Med den indgåede forsvarsaftale vil der blive skabt balance mellem mål og midler omkring årtusindskiftet. Der vil dermed være sat punktum for en 10-årig omstillingsproces, som har stået på siden den kolde krigs ophør.

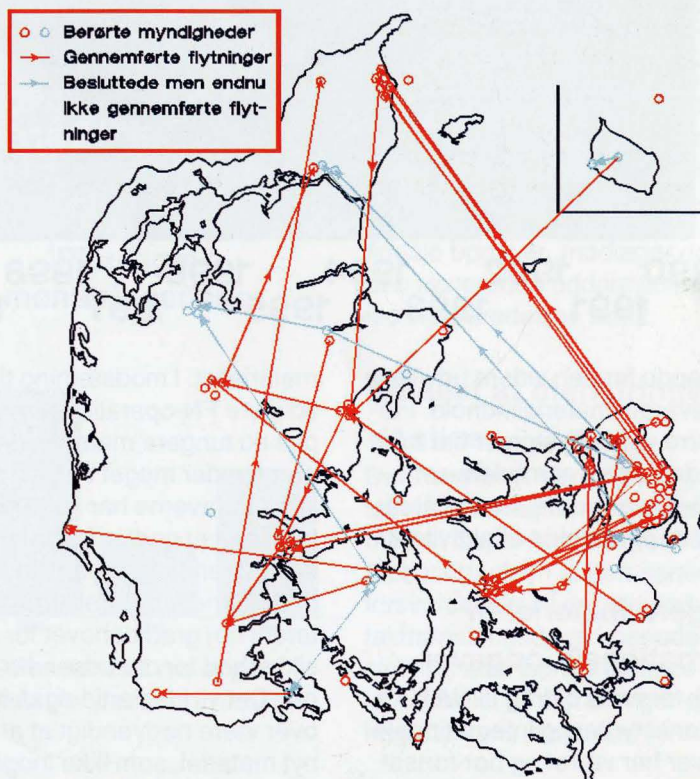
Hvor omfattende, omstillingsprocessen har været, fremgår af Danmarkskortet.

Mange lokalsamfund, hvor forsvarets tilstedeværelse har stor betydning, er berørt heraf.

Modernisering og nyanskaffelser

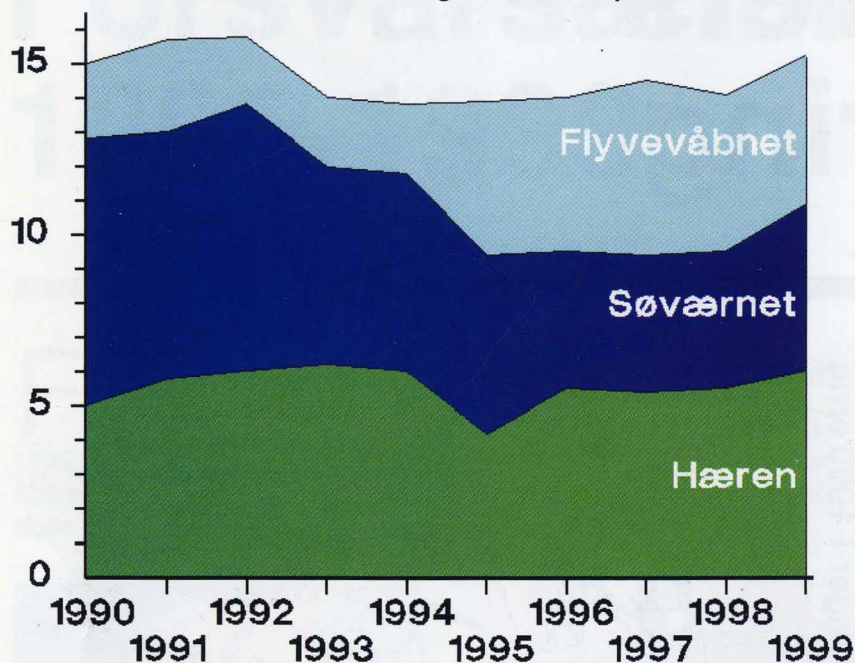
Fra en svagt stigende tendens først i perioden blev beløbet til materielanskaffelser i løbet af 1993 - 1994 reduceret med ca. 10%. Aftalen om forsvarets ordning 1995 - 1999 har imidlertid øget den økonomiske ramme til det oprindelige niveau, hvilket er

Sammenlægninger og flytninger i 1990'erne

Kortet giver et indtryk af de tilpasninger af fredsstyrken, der har været eller vil blive en del af forsvarets hverdag i løbet af 1990'erne.

Materielanskaffelser 1990-1999
Procent af forsvarsbudgettet, fordelt på værn.

afgørende for den videre udvikling af forswarets materielindhold. Flere større våbensystemer har nået en sådan alder, at moderniseringer eller nyanskaffelser er påkrævet for at opretholde effektiviteten.

Tungere materiel til internationale opgaver

Dansk forsvars bidrag til NATO's reaktionsstyrker og internationale opgaver har været og bør fortsat prioriteres højt. Det internationale engagement stiller store krav til

materiellet. I modsætning til tidligere FN-operationer medbringes nu tungere materiel, der bliver brugt under meget belastende vilkår. Opgaverne har samtidig givet forsaret et godt erfaringsgrundlag for fremtidige nyanskaffelser.

Materielanskaffelserne reflekterer i høj grad behovet for øget sikkerhed for det udsendte personel. Det vil imidlertid også fremover være nødvendigt at anskaffe nyt materiel, som ikke indgår i danske enheders traditionelle behov, og som i særlig grad tilgode-

ser personellet's sikkerhed i forbindelse med opgaver i internationalt regi.

Forsvarsaftalen for 1995-1999 har givet forsaret gode muligheder for, at den nødvendige balance mellem de pålagte opgaver og de nødvendige udgifter til materielanskaffelser kan opnås og fastholdes i perioden frem til og efter årtusindskiftet. Dette vil imidlertid kræve, at den i seneste aftale fastlagte økonomiske ramme til materielanskaffelser på i gennemsnit ca. 2.16 mia. kr. årligt, inklusive materielanskaffelser til hjemmewærnet, ikke forringes efter aftaleperioden.

Balance mellem opgaver og ressourcer

Fredsstyrken reduceres personelmæssigt med 14% i løbet af perioden og tilpasses løbende det ændrede opgavekompleks og strukturgrundlag. Ved periodens slutning vil tilpasningen til den seneste forsvarsaftale for perioden 1995-1999 være gennemført i fuldt omfang, så der generelt er balance mellem de stillede opgaver, den opstillede struktur og de tildelte personelressourcer. De internationale opgaver lægger dog et stort pres på anvendelsen af personellet i fredsstrukturen.

Også tjenestetiden for forsvars værnepligtige er ændret. I

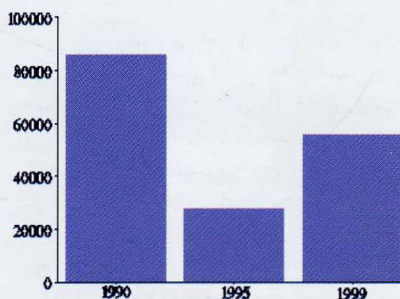
Den planlagte personeludvikling i fredsstyrken 1990-1999

	1990	1995	1999	1990-1999
Officerer	4650	4217	4125	- 11,3 %
Stampersonel	14863	12914	12848	- 13,6 %
Værnepligtige	10300	8290	8030	- 22,0 %
Civile	9613	9048	8804	- 8,4 %
Forsvaret i alt	39426	34469	33807	- 14,3 %

Alle tal er opgjort i årsværk. Det civile personelområde er fra 1991-1993 øget med 552 årsværk fra Forsvarets Bygningstjeneste m.fl. Udover de anførte personelrammer har der indtil nu årligt været anvendt ca. 1.000 årsværk til løsning af internationale opgaver.

1993 blev den første samlede tjenestetid reduceret med ca. en måned for hovedparten af de værnepligtige. Baggrunden for reduktionen var det lavere beredskab, der kunne fastsættes som følge af den ændrede sikkerhedspolitiske situation. Når de værnepligtige hjemsendes, er de således ikke fuldt uddannede. Den resterende uddannelse må i givet fald gennemføres i forbindelse med en evt. opstilling af hele eller dele af krigsstyrken. Personel, der skal indgå i Den Danske Internationale Brigade eller udsendes i interna-

Planlagte mønstringsdage

For 1990 er der tale om et gennemsnitstal for perioden 1989 til 1991.

tionale opgaver, modtager dog den resterende uddannelse som led i forberedelsen hertil.

Antallet af mønstringer vil stige

Der har været store udsving i antallet af planlagte mønstringsdage med et lavpunkt midt i perioden. Med indgåelsen af den seneste forsvarsaftale vil det stigende antal mønstringsdage i periodens slutning atter bringe balance mellem antallet af mønstringer og krigsstyrkens størrelse.

Hærens tilpasning

O mstillingsprocessen i hæren har berørt såvel den operative struktur som støttestrukturen. Hærens krigsstyrke reduceres fra ca. 72.000 mand i 1990 til ca. 58.000 mand i 1999.

Omfattende ændringer af hærens struktur

Reduktionen omfatter bl.a. nedlæggelse af to brigader, to kampgrupper og tre bataljoner. For at styrke og udbygge det internationale engagement blev Den Danske Internationale Brigade som tidligere nævnt oprettet i 1994. Endvidere ændres Jyske Division til Danske Division. Hæren vil således i 1999 fortsat råde over en division, som indgår i et dansk-tysk korps i NATO's hovedforsvarsstyrker, og en brigade til international krisestyring. Herudover gennemføres reduktioner og

*STINGER luftværnssystemet anvendt i dansk udviklet missilaffutage.
Foto: Hærens Artilleriskole*

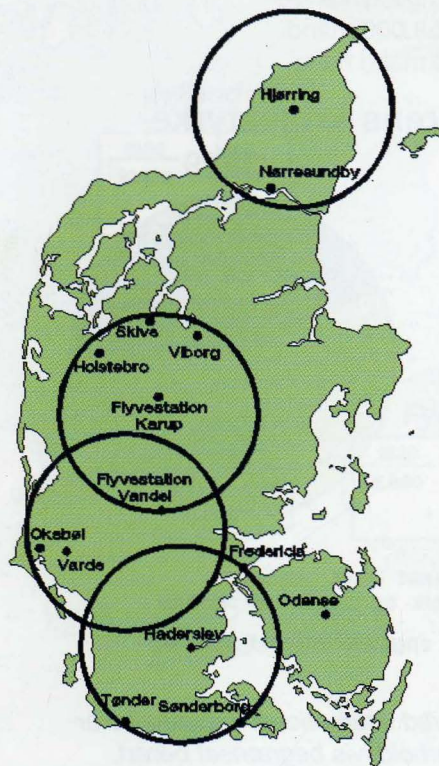
justeringer af hærens logistiske støttestruktur.

Hærens fredsstyrke reduceres i perioden. Antallet af hærens regimenter vil efter perioden være nedskåret fra 20 til 15, og antallet af skoler er reduceret fra ni til otte. Hærens garnisonering tilpasses fortsat. Kaserne i Odense og Randers nedlægges.

I 1999 vil ændringerne af hærens garnisonering være afsluttet. I det langstrakte jysk-fynske om-

Hærens materiel - hovedkomponenter

Materiel/år	1990	1999
Kampvogne	389	317
Artilleripjecer	390	256
Flerskudsraketskudere	0	12
Panserværnshelikoptere	0	12
Panserværnssystem TOW	140	140

Hærens geografiske garnisonering i 1999 for det jysk-fynske område.

råde vil hærens myndigheder her-
efter i hovedsagen være placeret
indenfor fire geografiske områder.

Omstillingsprocessen har også
betydning for personelstyrken,
som reduceres i takt med struk-
turtilpasningerne.

Nyanskaffelser og tekni- ske opdateringer

På det materielmæssige område
styrker nyanskaffelser og tekni-
ske opdateringer våbensystemer-
nes anvendelighed. Der er tale
om såvel kvalitative forbedringer
som øget personelbeskyttelse i
relation til internationale opgaver.
Antallet af kampvogne reduceres,
men kampvogn LEOPARD 1 er
moderniseret, og der anskaffes
kampvogne af LEOPARD 2-typen
til Den Danske Internationale Bri-
gade. I perioden påbegyndes re-
novering og opdatering af pans-

rede mandskabsvogne, indledningsvis ved Den Danske Internationale Brigade.

Inden for artilleriet reduceres antallet af pjecer, og der anskaffes flerskudsraketkastere.

Der er i 1990 indført panserværnshelikoptere i hæren. Hærens minerydningskapacitet vil blive forbedret, og der gennemføres betydelige anskaffelser af ny udrustning og håndvåben til hærens personel.

Hærhjemmeværnet vil fortsat deltage i løsningen af hærens operative opgaver, herunder i

overvågning, bevogtning og sikring.

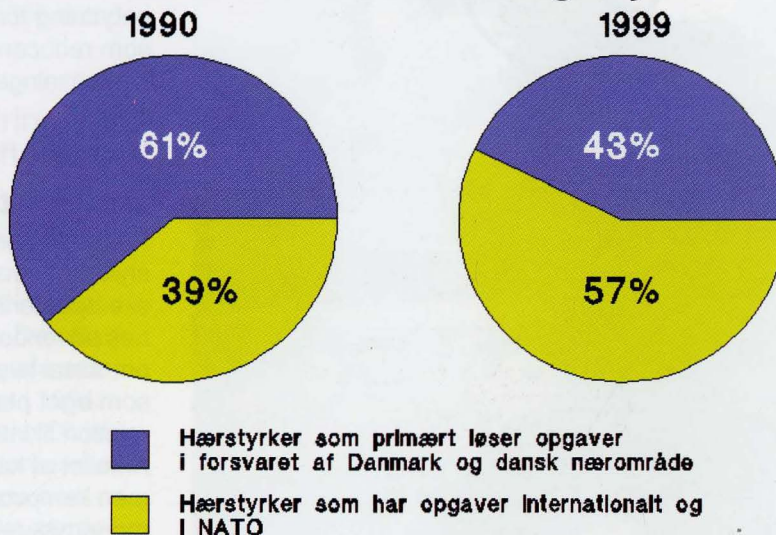
Hærhjemmeværnets opgavekompleks justeres i overensstemmelse med tilpasningen af hærens krigsstyrke. Herudover opstilles virksomhedshjemmeværn til sikring af samfundsvigtige installationer.

Hærens krigsstyrke reduceres

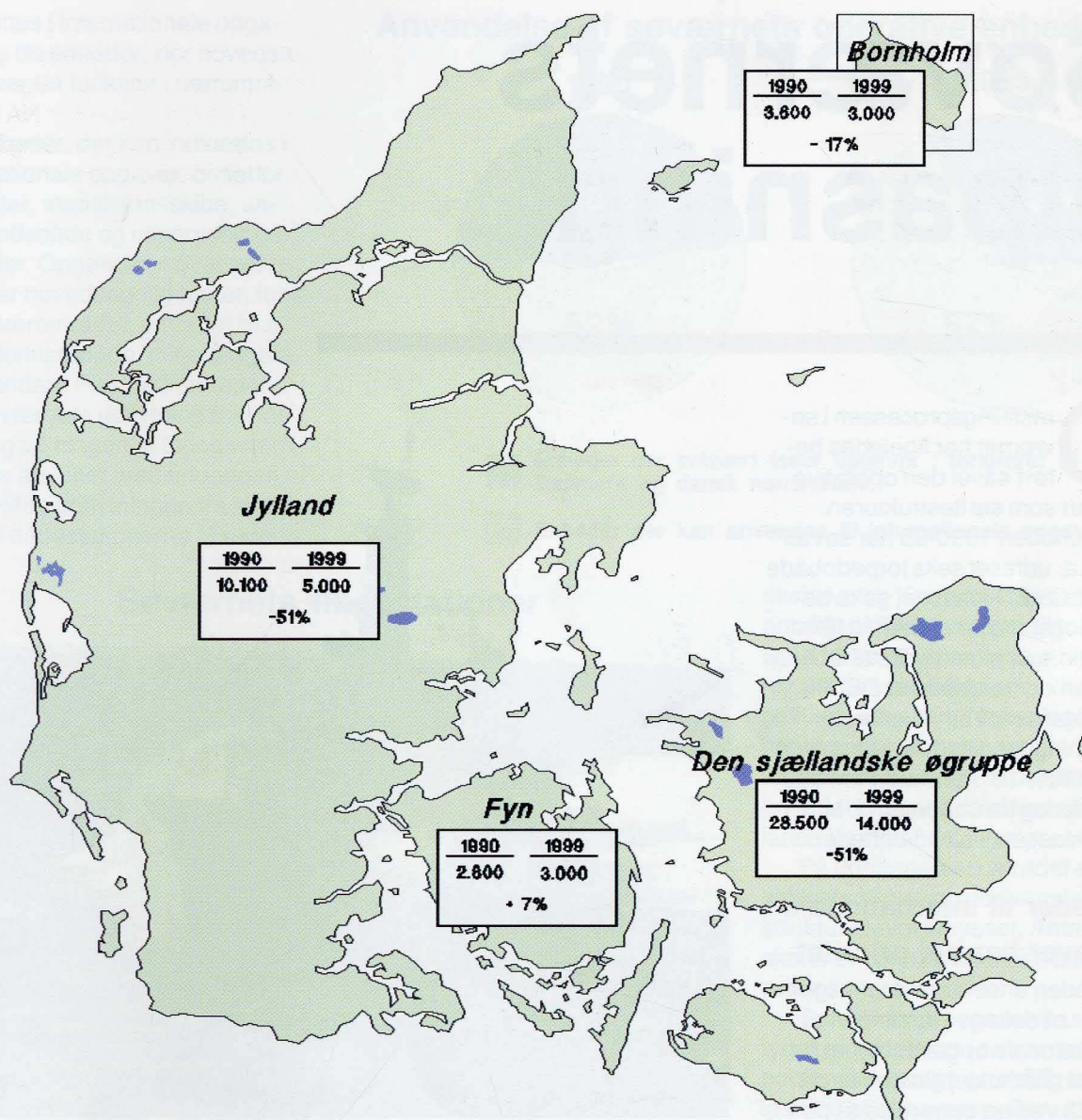
I 1999 vil hærens krigsstyrke være reduceret til ca. 58.000 mand. Heraf vil ca. 33.000 mand have

opgaver internationalt og i NATO. De resterende ca. 25.000 mand løser primært opgaver i Danmark; dele af denne styrke har NATO-opgaver. Fordelingen fremgår af kortet på modstående side.

Anvendelse af hærens krigsstyrke

De landmilitære styrkers evne til bred international indsættelse er styrket. NATO-styrkebidraget er forholdsvis begrænset berørt, medens der foretages omfattende reduktion af de hærstyrker, som primært løser opgaver i forsvaret af Danmark og nærområdet.

Kortet indeholder personeltal for de dele af hærens krigsstyrke, som primært løser opgaver i forsvaret af Danmark.

Søværnets tilpasning

O mstillingsprocessen i søværnet har ligeledes berørt såvel den operative struktur som støttestrukturen.

I perioden 1990-95 har søværnet bl.a. udfaset seks torpedobåde af SØLØVEN-klassen, seks bevogtningsfartøjer af DAPHNE-klassen, to minestrygere af SUND-klassen og tre ubåde af DELFINEN-klassen, i alt 17 enheder. Til erstatning for disse er i samme periode tilført 12 Standard Flex 300 enheder og tre ubåde af TUMLEREN-klassen, i alt 15 enheder.

Enheder til internationale opgaver har høj prioritet

I perioden er søværnets muligheder for at deltage i løsningen af internationale opgaver blevet prioriteret. Forholdet illustreres på side 23 ved en opgørelse af udviklingen i udrustningsniveauet for henholdsvis de enheder, der kan

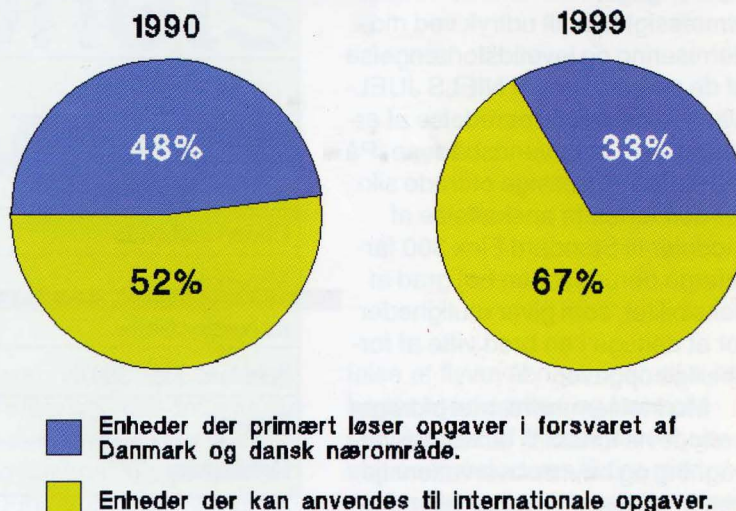
*Søværnets korvetter moderniseres og levetidsforlænges.
Foto: Søværnets Operative Kommando.*

indsættes i internationale opgaver, og de enheder, der hovedsagelig har en funktion i nærområdet.

Enheder, der kan indsættes i internationale opgaver, omfatter korvetter, inspektionsskibe, undervandsbåde og minerydningsenheder. Opgørelsen over enheder, der hovedsagelig har en funktion i nærområdet, omfatter bl.a. torpedomissilbåde, minelæggere og Standard Flex 300 enheder.

Søværnets udflytning fra Holmen og lukningen af Orlogsværftet blev afsluttet med udgangen af 1995. Med udflytningen fra Holmen til flådestationer i Frede-

Anvendelse af søværnets operative enheder

Søværnets flådestationer

rikshavn og Korsør reduceredes antallet af flådestationer til to. Strukturen er fortsat under tilpasning til den ændrede sikkerhedspolitiske situation. Tilpasningen har bl.a. betydet, at Langelandsfortet er nedlagt, og at der finder en rationalisering sted ved Grønlands Kommando.

På uddannelsesområdet er søværnets skole- og uddannelsesstruktur blevet tilpasset. Antallet af skoler er i den forbindelse blevet reduceret fra syv til fem.

Omstillingsprocessen har betydet en reduktion i søværnets personelmæssige grundlag for løsning af opgaverne. Der er tale om et fald i såvel fredsstyrken som krigsstyrken.

Prioriteringen af det internationale engagement kommer materieltmæssigt bl.a. til udtryk ved modernisering og levetidsforlængelse af de tre korvetter af NIELS JUEL-klassen og ved forberedelse af erstatning af undervandsbådene. På det materieltmæssige område sikrer den fortsatte anskaffelse af moduler til Standard Flex 300 fartøjerne derudover en høj grad af fleksibilitet, som giver muligheder for at deltage i en bred vifte af forskellige opgaver.

Marinehjemmeværnet bidrager periodevis fortsat til farvandsovervågning og havneobservationstjeneste. I krigstid deltager hjemmeværnsflotillerne i beskyttelse af danske havne for at sikre uhindret anvendelse af disse. ■

Søværnets enheder

	Enheder totalt		Udrustede enheder	
	1990	1999	1990	1999
Fregatter ¹⁾ og korvetter	5	3	2	2
Torpedo- og missilbåde	16	10	6	4
Undervandsbåde	5	5	4	3
Mineskibe	9	9 ²⁾	7	6 ²⁾
Inspektionsskibe	5	5	4	4
Standard Flex 300	8 ³⁾	11	8 ³⁾	7
Kuttere	14	12	11	9
Helikoptere	8	8	5	5

1) Fregatterne udgik af flådens tal 5. juli 1990

2) Incl. tre SF 300 enheder i minerydningsrollen

3) Incl. seks ældre bevogtningsfartøjer

Flyvevåbnets tilpasning

O mstillingsprocessen i flyvevåbnet har også berørt såvel den operative struktur som støttestrukturen. Omstillingerne har resulteret i et kvantitativt mindre, men kvalitativt bedre flyvevåben, som er tilpasset det ændrede opgavekompleks.

Den operative struktur er omstillet til en kampflystruktur med 60 moderne F-16 kampfly samt et antal erstatningsfly og otte HAWK raketeskadriller. Såvel fly som HAWK-enheder kan også løse opgaver i det internationale regi.

Kanonluftforsvaret erstattes af det moderne STINGER missilsystem, som allerede anvendes i hæren og søværnet.

Med udfasningen af DRAKEN flyene i 1993 blev de flyoperative aktiviteter på Flyvestation Karup reduceret, hvorfor Hovedværkstedet blev overflødigt.

Støttestrukturen er under fortsat tilpasning. Kommando- og

kontrolsystemet moderniseres og effektiviseres, og i den forbindelse er der etableret en kombineret NATO og national luftoperationscentral i FINDERUP, hvorfra indsæt-

telse af flyvevåbnets operative enheder iværksættes og kontrolleres. Antallet af flyoperative flyvestationer reduceres til fire med nedlæggelsen af flyvestationerne

Flyvevåbnets kontrol- og varslingsenheder overvåger luftrummet døgnet rundt. Foto: Kontrol- og Varslingsgruppen.

Vandel og Tirstrup som deployeringsflyvestationer.

Omstillingsprocessen har også betydning for flyvevåbnets personelstyrke. Såvel krigsstyrken som fredsstyrken reduceres i takt med de iværksatte strukturtilpasninger, og personelreduktionerne berører alle personalekategorier.

På materielområdet sikrer nyanskaffelser og tekniske opdateringer bl.a. våbensystemernes anvendelighed i relation til internationale operationer.

I disse år anskaffes bl.a. et antal F-16 erstatningsfly, nyt og bedre elektronisk identifikationsudstyr, nye luft-til-luft missiler, præcisionsvåben og rekognosceringsud-

Flyvevåbnets enheder

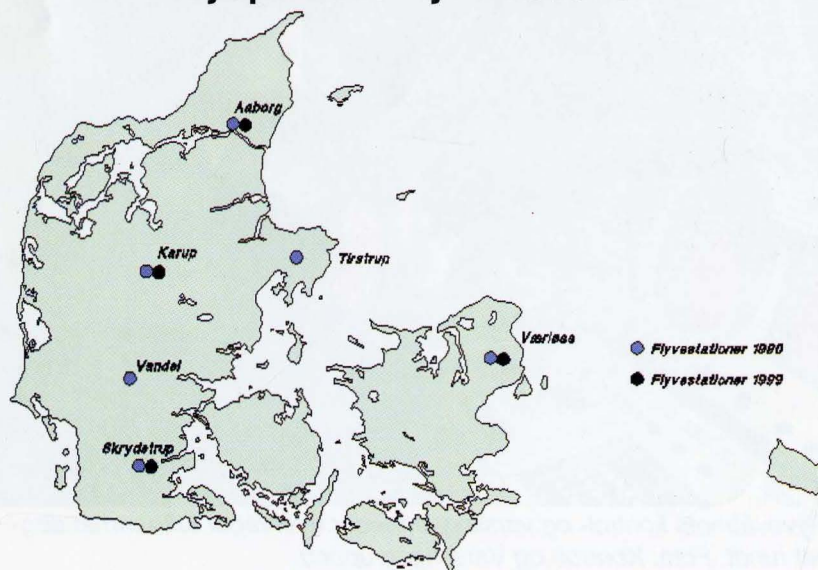
	1990	1999
Kampfly		
- F-16 (samt erstatningsfly)	57 (6)	60 (10)
- F-35 (DRAKEN)	32	0
Transportfly og redningshelikoptere	14	14
Raketluftforsvar		
HAWK-eskadriller	8	8
Nærluftforsvar		
- L/70 + L/60 kanoneskadriller	6	0 ¹⁾
- STINGER eskadriller	0	2 - 6 ²⁾
Kontrol- og varslingsenheder³⁾	8	7

1) L/70 kanonerne er deaktiveret

2) Antallet afhænger af tilgang af materiel

3) Antallet af døgnbemandede operationsrum er i perioden reduceret fra seks til fem, og antallet af radarhoveder er øget fra et til to. Luftforsvarets ledelsesfunktioner er sammenlagt ved luftoperationscentralen i Finderup.

Flyoperative flyvestationer

styr til F-16 flyene samt forbedrede landingshjælpemidler. F-16 flyene og HAWK missilluftforsvarssystemet gennemgår tillige en række tekniske opdateringer, der skal sikre disse våbensystemers effektivitet ind i næste århundrede.

Flyverhjemmевærnet bidrager til løsningen af flyvevåbnets opgaver, bl.a. gennem deltagelse i kontrol- og varslingstjenesten. I krigstid deltager lufthavnseskadriller i beskyttelse af civile lufthavne for at sikre uhindret anvendelse af disse. Flyverhjemmевærnet er i perioden tilpasset i overensstemmelse med den øvrige struktur.

Traditionelle og nye opgaver

Ud over, at forsvaret er klar til at løse de pålagte specifikke militære opgaver, er mulighederne for støtte til det civile samfund blevet udbygget i løbet af 1990'erne. Med den seneste forsvarsaftale har forsvaret fået overdraget ansvaret for istjenesten, hvilket omfatter ismelde-tjeneste og isbrydningstjeneste, herunder bemanning af isbry-

I vinteren 1996 kom isbryderne i aktion for første gang under forsvarets ledelse. Foto: 1. Eskadre.

Militær assistance vinteren 1996. Foto: Jørgen Kølle.

derne. Forsvaret har desuden fået overdraget driftsansvaret for miljøskibene. Det er på længere sigt hensigten, at ansvaret for den havmiljømæssige overvågning og forureningsbekæmpelse skal overdrages til forsvaret. Opgaver for det civile samfund, herunder

transport- og bjergningsopgaver med terrængående køretøjer under snekatastrofer, søredning, vejledning af civil skibsfart, akutte patienttransporter med helikopter, eftersøgning af forsvundne personer o.s.v. løses fortsat af forsvaret.

Forsvarsbudgettets udvikling

Forsvarsbudgettet udgør en stadig faldende del af bruttonationalproduktet (BNP). For perioden 1990 - 1995 er forsvarsudgifternes procentvis andel af BNP, målt i faste priser, faldet fra 2,1 til 1,7 %, jf. NATO's opgørelse i januar 1996.

Forsvarsbudgettets reguleringer

Forsvarsbudgettet er i perioden blevet reduceret med i alt mere end **3 mia. kr.** Hertil kommer, at forsvarsbudgettet i 1994 har opsuget **100 mio. kr.** til dækning af internationalt engagement - udgifter der tidligere blev dækket ved særlig bevilling.

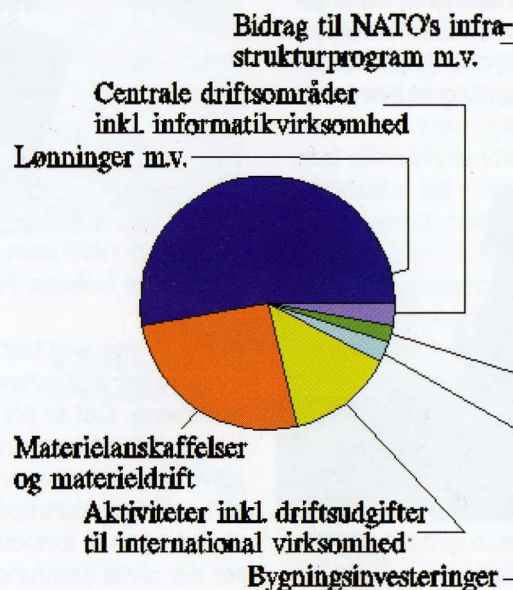
Fra 1995 og fremefter indeholder forsvarsbudgettet nettoudgifter på gennemsnitligt **530 mio. kr.** årligt til finansiering af de internationale opgaver, svarende til i alt ca. **2³/₄ mia. kr.** Hertil kommer va-

rierende udgifter til fortsat opbygning og drift af reaktionsstyrkebidrag, herunder Den Danske Internationale Brigade.

Finansiering af de derved på-

lagte merudgifter sker ved gennemførelse af en række strukturtilpasninger mv. Først omkring årtusindskiftet forventes der at være opnået balance. ■

Forsvarsbudgettets hovedområder i 1996

Et godt forsvar gavner freden

Siden 1975 har Forsvarets Center for Lederskab med to års mellemrum foretaget målinger af den danske befolknings forsvarsvilje. I første halvdel af 1990'erne har danskernes tilslutning og vilje til at forsvare sig været støt stigende.

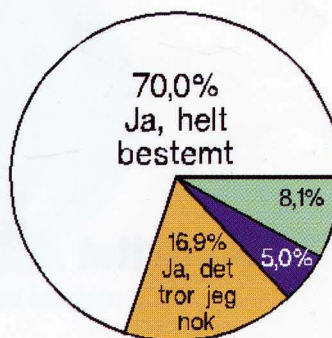
Målingerne er et positivt udtryk for, at troen på og viljen til at forsvare sig er dybt forankret i den danske befolkning. Dansk medlemskab af NATO er en realitet, og Alliancens omstilling til den nye sikkerhedspolitiske situation er under fortsat positiv udvikling.

Der er også for dansk forsvar taget beslutning om og skridt til de nødvendige ændringer. Når disse er tilendebragt med udgangen af 1999, er der gået mere end 10 år med omstillinger og tilpasninger til den nye sikkerhedspolitiske realitet.

Synes De, at forholdene i Danmark er værd at forsvare mod et militært angreb ?

■ = Nej, bestemt ikke ■ = Nej, det synes jeg egentlig ikke

Er De indstillet på i en eventuel krig selv at støtte landets forsvar i det omfang De kan ?

■ = Nej, bestemt ikke ■ = Nej, det tror jeg egentlig ikke

Forsvarets hovedopgave er fortsat at sikre nationens eksistens, suverænitet og integritet. Den sikkerhedspolitiske udvikling har imidlertid muliggjort en forskydning af prioriteringen i anvendelsen af forsvarets ressourcer til fordel for en udvidet international indsats. Denne forskydning, der er afspejlet i forsvarets lovmæssige grundlag, har medført, at forsvarets samlede opgavekompleks dels er forøget, dels har ændret karakter.

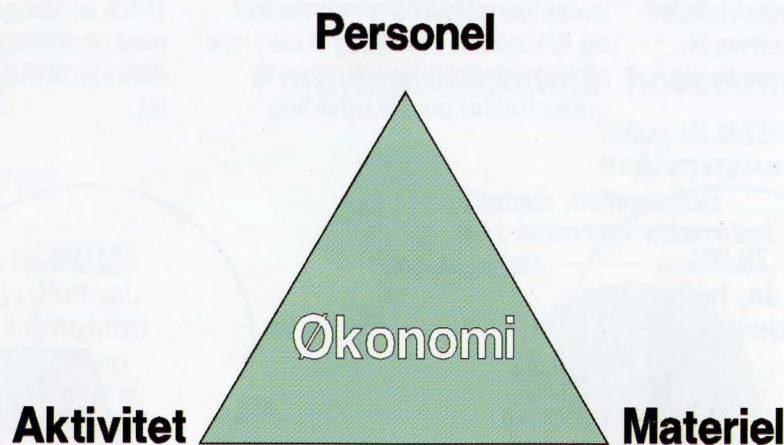
Varetagelsen af den øgede opgavemængde stiller for alle værnsvedkommende krav om større alsidighed, fleksibilitet og mobilitet. Der stilles i denne forbindelse høje krav til kampkraft, udholdenhed, uddannelse og træning mv.

Deltagelsen i internationale operationer lægger beslag på en betydelig andel af forsvarets ressourcer. Dette har understreget behovet for at have de fornødne personelressourcer, således at rotation af personel kan foretages,

samt at fokusere på materiellets operative og tekniske niveau.

Kun ved at opretholde balancen mellem personel, materiel og aktivitet kan forsvaret fortsat fungere effektivt.

Det danske forsvar har ved årtusindskiftet afsluttet omstillingen fra den kolde krig til den grundstruktur, som er forudsætningen for at kunne løse opgaverne på såvel regionalt som internationalt plan.

Det øgede internationale engagement har blandt andet givet sig udtryk i nye medaljer.

NATO-Medaljen.

Forsvarets Medalje

Ved forenede kræfter

Udgiver: Forsvarskommandoen

Forsidefoto: B. Kelgård/P. Udsen - Layout: H. B. Brix, FOFT - Reproduktion: Litotryk København a/s - Oplag: 15.000 eksemplarer
Marts 1996